

הלכות קריאת שמע – א מן התורה ומדברי סופרים

שוע"ר סי' מו

ט טוב לומר בשחרית אחר שמע ישראל וגוי ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, כי לפעמים אומרים הצבור פיוטים ביוצר ושוהין עד קריאת שמע לקרותה שלא בזמנה, ויוצא בזה **לדברי האומרים שפסוק ראשון בלבד הוא מן התורה** ... וכשירא שהציבור יעברו זמן קריאת שמע יש לו לקרות כל הפרשה ראשונה, כדי לצאת ידי חובתו להאומרים שכל הפרשה הראשונה הוא מן התורה (ולאומרים שגם פרשת ויהי אם שמוע וגוי הוא מה"ת, יש לקרותה גם כן, ויכוון שאם יעברו הציבור זמן קריאת שמע יהיה יוצא בזה, ואם לאו יהיה כקורא בתורה). אבל זכירת יציאת מצרים, אף על פי שמצותה גם כן בזמן קריאת שמע, מכל מקום יוכל לסמוך על זכירת יציאת מצרים שבפסוקי דזמרה, כגון אנכי ה' אלהיך המעלך מארץ מצרים.

שוע"ר סי' נח

א קריאת שמע שחרית וערבית היא **מן התורה**. שנאמר **בשכבך ובקומך**. יש אומרים שפרשה ראשונה בלבד היא מן התורה, ומה שנאמר בפרשה שנייה ובשכבך ובקומך, בדברי תורה הכתוב מדבר. ויש אומרים שגם פרשה ב' היא מן התורה. ויש אומרים שפסוק ראשון בלבד, שהוא שמע ישראל, הוא מן התורה, ומה שנאמר ודברת במ כו' ובשכבך ובקומך, הוא מוסב על פסוק ראשון בלבד. אבל פרשת יציאת שתקונה משום זכירת יציאת מצרים, לדברי הכל היא מדברי סופרים, כשמזכיר יציאת מצרים בפני עצמו ... (ובעל נפש יחמיר לעצמו בשל תורה בכל מה שנוגע למעשה בחילוקי סברות אלו כמו שיתבאר לפנינו).

שוע"ר סי' ס

ה כל המצות צריכות כוונה לצאת ידי חובה בעשיית אותה מצוה. ואם עשאה בלא כוונה לצאת ידי חובתו, אלא כמתעסק בעלמא, או לכוונה אחרת ולא לשם אותה מצוה, לא יצא ידי חובתו מן התורה ... במה דברים אמורים במצות של תורה, אבל בשל דברי סופרים, יש אומרים שהלכה שאינן צריכות כוונה ... וקריאת שמע היא מן התורה וצריכה כוונה לדברי הכל ... וכל זה בפסוק ראשון של קריאת שמע שהוא שמע ישראל ... מפני **שעיקר קריאת שמע אינה אלא פסוק ראשון בלבד שהוא מן התורה** ... אבל להאומרים שמואהבת ואילך הוא גם כן מן התורה, צריך כוונה לצאת בכל מה שהוא מן התורה.

שוע"ר סי' סז

א ספק קרא קריאת שמע ספק לא קרא צריך לחזור ולקרות, מפני שקריאת שמע הוא מן התורה, וספק של תורה הוא להחמיר. ואף להאומרים שפסוק ראשון או פרשה ראשונה בלבד היא מן התורה והשאר תקנת חכמים, צריך לחזור ולקרות כל הג' פרשיות, שכך היתה התקנה, שכל זמן שיקרא קריאת שמע של תורה יקרא כל הג' פרשיות ... ואם מסופק גם בפרשת יציאת אם קראה בקריאת שמע אם לאו, צריך לחזור ולקרותה ... ואם אמר איזה פסוק של יציאת מצרים או איזה הלכה שזכר בה יציאת מצרים, יצא ידי חובתו מן התורה ... **ויש מי שאומר שמכל שכן אם אומר שירת הים שיצא מן התורה**.

קונטרס אחרון שם ס"ק ב

ויש מי שאומר שמכל שכן כו'. וצ"ע, דהא כתיב את יום צאתך. ואף **שיש ליישב**, קשה לסמוך על זה במצות עשה דאורייתא.

שוע"ר סי' קכח

מב אם אמרו לו לעלות או ליטול ידיו לא ילך החוצה להתפלל, אלא צריך לעלות, שלא יעבור בעשה, שהתפלה היא מדברי סופרים ונדחית מפני מצות עשה של תורה. ואם מתיירא שיעבור זמן קריאת שמע, יקראנה בלא ברכותיה. ואם אין פנאי לקרות כולה יקרא פסוק ראשון, להאומרים **שפסוק ראשון בלבד הוא מן התורה** (או פרשה ראשונה להאומרים **שפרשה ראשונה מדאורייתא כמ"ש בס"י מ"ו**).

תניא פמ"ז

תקנו פרשת יציאת מצרים בשעת קריאת שמע דווקא, אף שהיא מצוה בפני עצמה ולא ממצות קריאת שמע, כדאיתא בגמרא ופוסקים, אלא מפני שהן דבר אחד ממש.

תורת מנחם ח"ל ע' 251

ועפ"י יובן פסק המג"א (הובא גם בשו"ע אדמו"ר הזקן, ושם הניח דין זה בצ"ע) שמי שלא הזכיר יציאת מצרים יוצא ידי חובתו בהזכרת קריעת ים סוף – דלכאורה, הרי יציאת מצרים וקריעת ים סוף הם שני ענינים שונים (ובפרט ע"פ דיוק רבנו הזקן שם בלשון הכתוב "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים" – "יום" לשון יחיד), ומה שייד שעל ידי זכירת קריעת ים סוף יוצא ידי חובת זכירת יציאת מצרים? ועל פי האמור יובן, דכיון שביציאת מצרים ניתן גם הכח על קריעת ים סוף, הרי בהזכרת קריעת ים סוף נכלל בדרך ממילא גם ענין יציאת מצרים, שהוא הכח על קריעת ים סוף.